

Klass: Bryopsida (egentliga bladmossor), **Ordning:** Pottiales, **Familj:** Pottiaceae, **Släkte:** *Ephemerum* (dagmossor), **Art:** *Ephemerum recurvifolium* - kalkdagmossa (Dicks.) Boulay **Synonymer:** *Ephemerella recurvifolia* (Turn.) Schimp.

Kännetecken

Artens förgroddar bildar mörkgröna fläckar på underlaget. I dem växer cirka 2 mm höga skott, enstaka eller i små grupper. De jämbreda till smalt triangulära bladen har en kraftig nerv, som löper ut i bladspetsen. Bladkanten är slät eller svagt tandad. Arten är skildkönad. Kapseln är rundat oval med en sned spets. Klyvöppningar finns endast vid basen av kapseln. Kapselskaftet är mycket kort, men eftersom bladen ofta är tillbakaböjda syns kapseln väl trots detta. Mössan är asymmetrisk. Sporerna är 40-50 µm i diameter, gulaktiga och släta eller svagt knottriga. Till skillnad mot kalkdagmossa har den vanligaste arten i släktet, sågdagmossa *Ephemerum serratum*, blad med kraftigt tandad kant men utan nerv. Nervdagmossa *E. sessile* har symmetrisk mössa, rak spets på kapseln, mestadels upprättstående blad och klyvöppningar spridda över hela kapselytan medan kalkdagmossa endast har klyvöppningar vid basen av kapseln.

Utbredning och status

Förutom några enstaka fynd från Sverige är arten i Norden endast rapporterad från Åland i Finland. Dessa fynd är dock alla mycket gamla. Den är något vanligare i de västra, centrala och södra delarna av Europa. Utbredningen omfattar även västra Asien (Ukraina och Turkiet) och eventuellt Nordafrika. Arten är rödlistad även i flera andra länder i Europa.

Ekologi

Kalkdagmossa växer på lera med högt pH. Störning är nödvändig för att den ska kunna fortleva. De två svenska fynden är gjorda dels i ett lertag på Gotland, dels i ett dike i en gräsmark i Uppsala. På Åland växte den i ett åkerdike tillsammans med piggpottia *Microbryum davallianum*. I kalkrika trakter, bland annat i Storbritannien, växer kalkdagmossa på stubbåkrar rika på krita med ett uppmätt pH på 8,1 och i betade sluttningar med luckor mellan grästuvorna tillsammans med t.ex. piggpottia *M. davallianum*. De skandinaviska fynden är gjorda i oktober och november. Den bästa tiden för att hitta mogna kapslar är senhösten och vintern.

Hot

Denna art hotas av att dess miljöer förstörs, t.ex. genom att gamla lertag växer igen, diken kulverteras och betade sjostränder växer igen sedan betet upphört. Den påverkas troligen negativt av gödsel, bekämpningsmedel och luftföroreningar.

Åtgärder

Arten måste eftersökas i alla lämpliga miljöer. Återfinns den måste artens ståndortskrav undersökas och lämpliga åtgärder som kan öka populationen föreslås.

Övrigt

Utländska namn - FI: Kalkmieronsammalet.

Etymologi: recurvifolius (lat.) = med tillbakaböjda blad; recurvus = tillbakaböjd; folium (lat.) = blad.

Uttal: [Efémerum rekurvifólium]

key facts Strap-leaved Earth-moss. Shoots c. 2 mm high. Leaves recurved, leaf margin entire or slightly denticulate. Costa strong, excurrent. Seta very short. Capsule broadly ovoid with an oblique apiculus. Calyptra asymmetrical. Spores 40-50 µm, yellowish, smooth or very finely papillose. - Grows on clay with a high pH. The two known Swedish sites are a clay-pit and a field ditch.

Litteratur

Lönnell, N. 2008. *Ephemerum recurvifolium* kalkdagmossa s. 74-75. I: Nationalnyckeln till Sveriges flora och fauna. Bladmossor. Kompaktmossor - kapmossor : Bryophyta : Anoctangium - Orthodontium. Art databanken, SLU, Uppsala.

Möller, H. 1936. Lövmossornas utbredning i Sverige. 13. *Ark. f. Bot.* 28A (4).

Författare

Nils Cronberg 1998. Rev. Niklas Lönnell 2008. Uppdaterad 2010, 2016.